

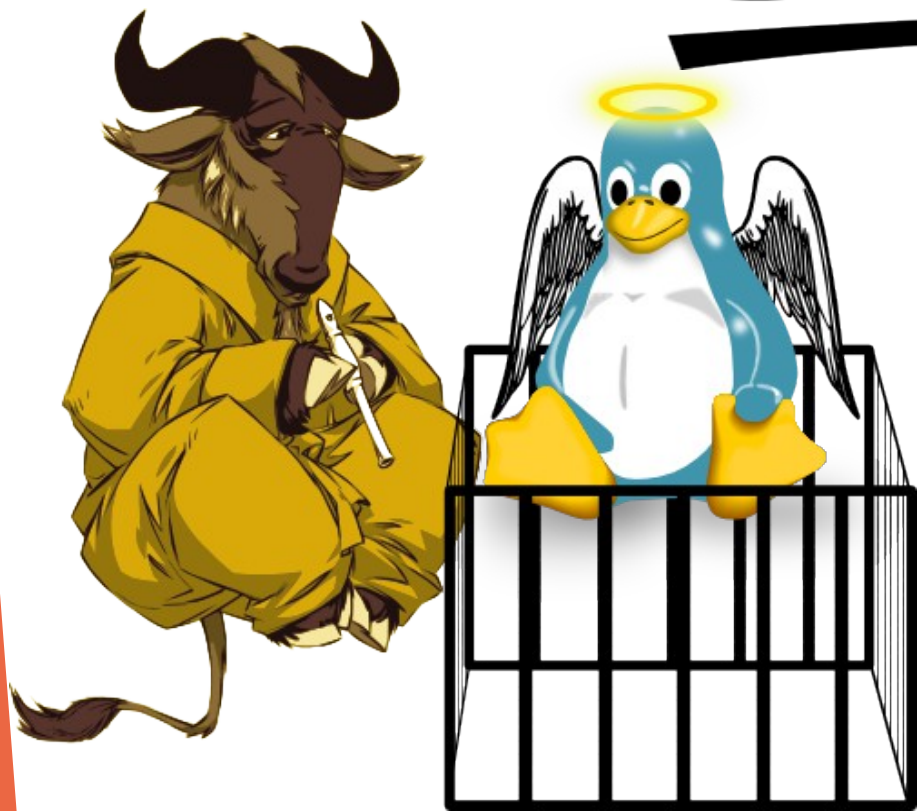
30 günde Cyber Security-1 öğren

7&8. GÜN

Komut Satırı (Kabuk) Komutlar-3
Metin Editörü Komutları
Arşivleme – Sıkıştırma Komutları
Process Yönetimi
Paket Yönetim Sistemi
Sistem İzleme

GNU

Metin Editörü Komutları

- Linux' ta hemen hemen tüm işlemler dosya üzerinde gerçekleşmektedir.
- Mevcut birçok linux sunuculu sistem kullanıcı arayüzüne sahip değildir. Bu sunucuları yönetmek veya zaman, performans açısından iyi sonuçlar elde edebilmek için metin editörü kullanmak elzemdir.

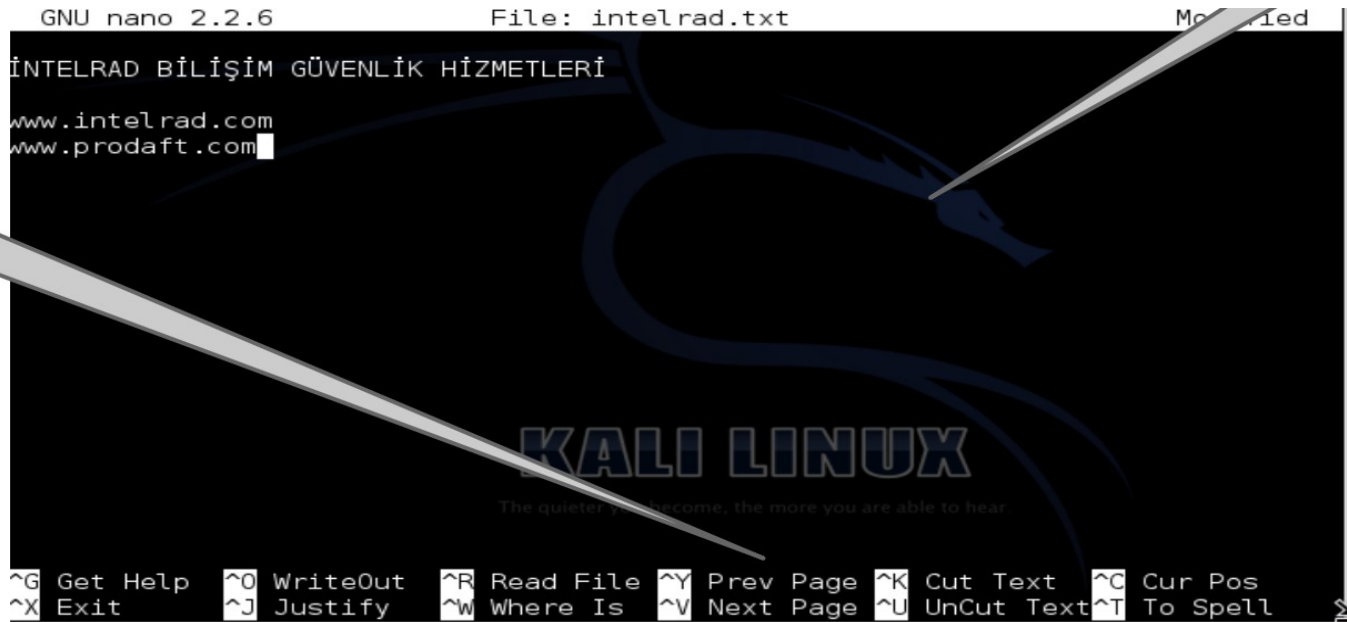
Metin Editörü Komutları

- Linuxta en çok kullanılan editörler nano ve vi' dir.
- Nano, kullanıcı dostudur ve linux ile hazır gelir.
- Vi, kullanımı daha zor olan, buna karşın harika yetenekleri bulunan bir metin editörüdür.

Nano Editörü

- Gelişmiş metin editörüdür. Kullanıcı dostu bir arayüze sahiptir.
- Kullanımı : nano [dosya_adı]

Nano
seçenekleri


```
GNU nano 2.2.6          File: intelrad.txt          Modified
İNTEL RAD BİLİŞİM GÜVENLİK HİZMETLERİ
www.intelrad.com
www.prodaft.com
KALI LINUX
The quieter you become, the more you are able to hear.
^G Get Help  ^O WriteOut  ^R Read File  ^Y Prev Page  ^K Cut Text  ^C Cur Pos
^X Exit      ^J Justify   ^W Where Is   ^V Next Page  ^U UnCut Text ^T To Spell
```

Nano Editörü -2

- Nano editörü aşağıdaki özellikler ile kullanılmaktadır.
- **Ctrl + X** = Çıkış
- **Ctrl + K** = Satırı Kes
- **Ctrl + U** = Satırı Yapıştır
- **Ctrl + W** = Arama yapar.
- **Ctrl + K** = Belirtilen texti kes.
- **Ctrl + U** = Geri al.
- **Ctrl + G** = Yardım ekranını açar.

```
[ Cancelled ]  
^G Get Help  ^O WriteOut  ^R Read File  ^Y Prev Page  ^K Cut Text   ^C Cur Pos  
^X Exit      ^J Justify   ^W Where Is   ^V Next Page  ^U UnCut Text ^T To Spell
```

Vi Editörü

- Gelişmiş bir metin editörüdür ve kullanımı biraz zordur.
- Vi ilk başta karmaşık görünse de hızı ve verimi ile her kullanıcının işini büyük ölçüde kolaylaştıran bir editördür.

Vi Editörü -2

- Çok kullanılan komutları öğrendikten sonra vi nin gücü ortaya çıkacaktır.
- Linux dağıtımlarıyla birlikte gelmektedir
- Vim bir Unix geleneğidir, büyük metinlerde daha çok tercih edilir.

Vi Editörü -3

- Kullanımı : **vi [dosya_adı]**, dosya mevcut ise onu açar değilse oluşturup öyle açar.

Vi Editörü - 4

- **VI** editörü iki moda sahiptir.

1- Insert Modu

2- Komut Satırı Modu

- **Insert Mod:** Düzenleme yapılan dosya içinde metim işlemlerinin yapıldığı mod.

- **Komut Satırı Modu:** Açılan metin üzerinde arama, değiştirme, kaydetme, kapatma gibi eylemlerin gerçekleştirildiği mod.

Vi Editörü - 5

- Vi editörünü kullanırken en çok kullanılan komutlar şunlardır.

a İmlecin olduğu yerden itibaren edit moduna geçer.

i Insert moda geçiş yapar.

ESC Insert modu kapatır.

u Geri al

U Tümünü geri al

dd İmlecin olduğu satırı sil.

x İmlecin gerisindeki karakteri sil

/kelime “kelime” için arama yapar.

:w Metni kaydet.

:q Belgeyi kapat.

Vi Editörü - 6

- Vi editörü Komutlar (devamı)

:10 İmleci 10. satıra getirir.

H İmleci sayfanın en başına getirme

L İmleci sayfanın en sonuna götürme

o İmlecin altına yeni bir satır açar. ESC ile çıkılır.

O İmlencin üstüne yeni bir satır açar. ESC ile çıkılır.

:q! Kaydetmeden çık.

d Bulunulan ve önceki satırı siler.

h İmlecin soluna doğru devam et

l İmlecin sağına doğru devam et

? İmlecten dosyanın başına doğru arama yapar.

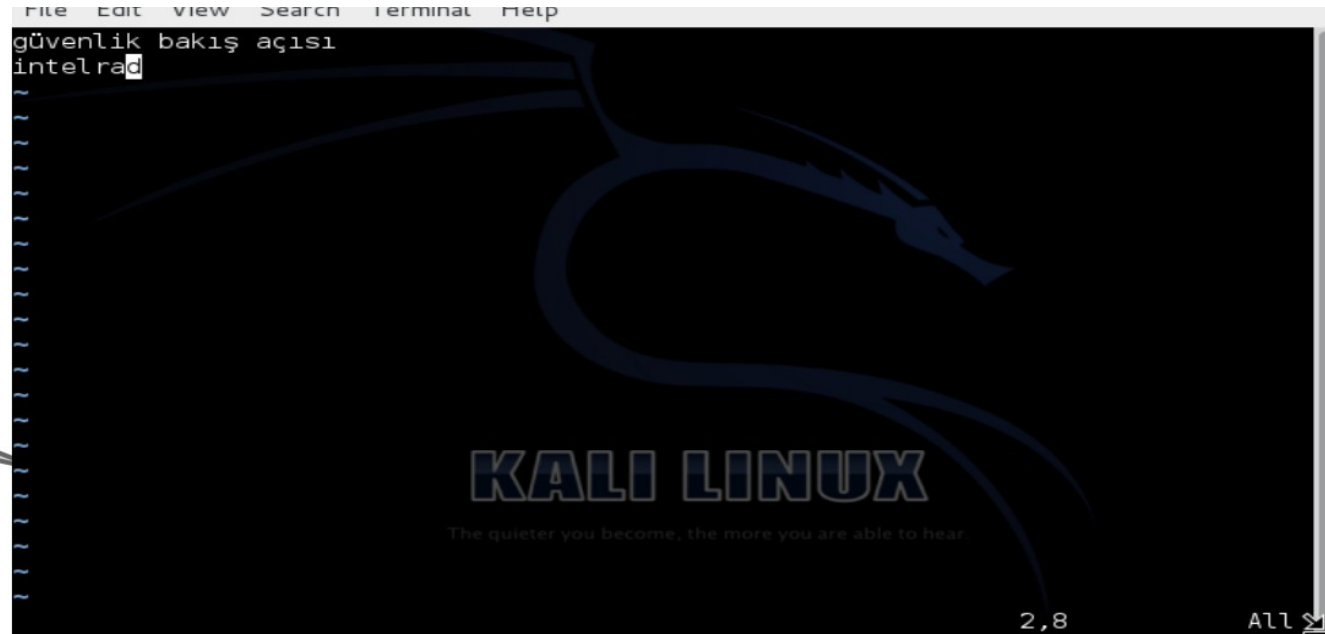
Vi Editörü - 7

- **Insert modda** iken, **ok tuşları** kullanılarak metin içerisinde dolaşılabilir.
- Herhangi bir anda “**a**” harfine basılırsa **Vi** editörü imlecin bulunduğu karakterin bir sağına geçip **insert modda** bekler.
- Herhangi bir anda “**o**” harfine basılırsa bir alt satıra geçer ve kullanıcıyı **insert modda** bekler.

Vi Editörü - 8

- **İnsert modunda** yapılan değişiklikler geri alınmak isteniyorsa önce **ESC** ile komut moduna çıkılmalı, ardından **“u”** ile Değişiklikler geri alınmalıdır.

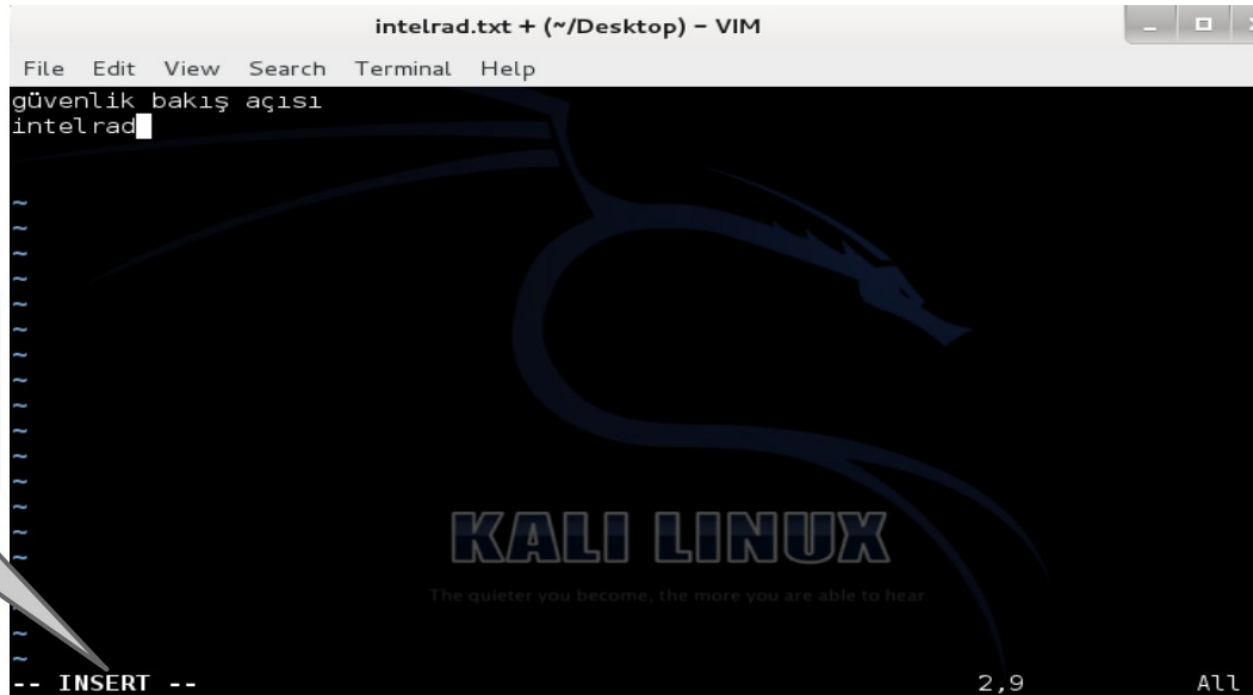
Bu
durumdayken
“u” ya basmak
yeterli olacaktır.

Vi Editörü - 9

- Belge açıldıktan sonra “i” harfine basarak **insert moda** geçilir, dosya içerisine yazı yazılabilir. Bu moddan komut moduna geçmek için **ESC** kullanılır.

Hangi modda olduğunuzu gösterir

A screenshot of a VIM editor window titled "intelrad.txt + (~/Desktop) - VIM". The window has a menu bar with "File", "Edit", "View", "Search", "Terminal", and "Help". The main text area shows two lines of text: "güvenlik bakış açısı" and "intelrad" with a cursor at the end. The background features a Kali Linux logo and the text "KALI LINUX" and "The quieter you become, the more you are able to hear". At the bottom left, it says "-- INSERT --", and at the bottom right, it shows "2,9" and "All".

```
File Edit View Search Terminal Help
güvenlik bakış açısı
intelrad
-- INSERT --
```

Vi Editörü - 10

- **İnsert modunda** silme yapabilme için, klavyedeki “**backspace**” tuşu kullanılabilir.
- Komut satırı modunda bu işlemi gerçekleştirmek için “**x**” komutunu kullanmak yeterli olacaktır.
- Tüm satır silinmek isteniyor ise komut modunda “**dd**” kullanılabilir.

Vi Editörü - 11

- Dosya üzerinde yapılan değişiklikleri kaydetmek için komut satırı modunda “:w” yazılır.
- Dosya editlendikten sonra çıkmak için komut satırı modunda “:q” ifadesi kullanılır. Şayet yapılan değişiklikler kaydedilmeden çıkılmak isteniyorsa “:q!” ifadesi kullanılır.
- Kaydetme ve çıkma “:wq” komutu ile gerçekleştirilir

Komut girilen yer.

Vi Editörü - 12

- Vi editörünün komut satırı modunda iken, işletim sistemi komutları çalıştırılabilir. “:![komut]” yazılarak komut çalıştırılabilir.

Bu ekran görüntüsü “:!ls -la” ifadesinin çıktısı olarak gelmiştir.

```
File Edit View Search Terminal Help
-rw-r--r-- 1 root root 712 Sep 16 12:12 pilottebl.txt
drwxr-xr-x 49 root root 4096 Oct 2 09:27 pilot.teb.com.tr
drwx----- 3 root root 4096 Oct 1 04:36 .pki
-rw-r--r-- 1 root root 140 Mar 22 2013 .profile
drwx----- 2 root root 4096 Oct 9 04:08 .pulse
-rw----- 1 root root 256 Aug 22 07:11 .pulse-cookie
-rw-r--r-- 1 root root 714 Sep 11 08:34 sea
-rwxr-xr-x 1 root root 457 Sep 9 03:47 smtp-user-check.py
drwx----- 2 root root 4096 Sep 6 08:29 .ssh
drwxr-xr-x 3 root root 4096 Sep 26 09:37 .subversion
drwx----- 4 root root 4096 Sep 3 11:35 .thumbnails
-rw-r--r-- 1 root root 73802 Sep 3 09:40 trrr.exe
drwxr-xr-x 2 root root 4096 Oct 9 03:53 .vim
-rw----- 1 root root 6250 Oct 9 05:22 .viminfo
drwxr-xr-x 5 root root 4096 Oct 1 07:01 .w3af
drwxr-xr-x 2 root root 4096 Oct 3 12:38 .weevely
drwxr-xr-x 4 root root 4096 Oct 3 05:13 .wine
drwxr-xr-x 2 root root 4096 Sep 11 08:24 .wireshark
-rw-r--r-- 1 root root 6266 Sep 16 12:32 .xml
-rw----- 1 root root 8586 Oct 9 05:21 .xsession-errors
-rw----- 1 root root 207869 Oct 9 03:54 .xsession-errors.old
drwxr-xr-x 6 root root 4096 Sep 26 09:34 .ZAP
Press ENTER or type command to continue
```

Vi Editörü

- Vi editörü ile metin içerisinde arama yapma imkanları çok geniştir. Düzenli ifadeleri (regex) kullanma olanağı sunar. Komut satırındayken “**/intelrad**” komutu ile imleç, intelrad kelimesinin bulunduğu ilk satıra gidecektir.

Kelimenin
olduğu satır

The screenshot shows the Vi editor in command mode. The text being edited is:

```
bilisim  
metin  
editoru  
arama  
kaydetme...  
fsdfdsfds  
intelrad
```

A red arrow points from the text "Kelimenin olduğu satır" to the line containing "intelrad". At the bottom of the editor, the command prompt shows `:/intelrad`, indicating that the search has successfully moved the cursor to the first occurrence of the word "intelrad". The background of the terminal window features the Kali Linux logo and the text "KALI LINUX" and "The quieter you become, the more you are able to hear".

Vi Editörü

- **VI editörü** çok geniş bir dünyaya sahip olduğu için daha birçok özelliği bünyesinde barındırmaktadır.

:30 İmleci 30.satıra taşır.

\$ İmleci satır sonuna taşır.

) İmleci bir sonraki cümlenin başına getirir.

(İmleci bulunduğu cümlenin başına getirir.

Vi Editörü

} İmleci sonraki paragrafın başına getirir.

{ İmleci bulunduğu paragrafın başına getirir.

G İmleci dosyanın sonuna götürür.

% İmleci, uyuşan bir sonraki köşeli paranteze götürür.

'. İmleci en son değiştirilen satıra götürür.

m İmlecin bulunduğu satırı işaretler. İşaretleme tanımlayıcı gerektirir.

'a "a" İle işaretlenmiş satıra götürür.

Vi Editörü

- Değiştirme komutları:

i İmlecin bulunduğu yere text eklemeye başlatır. ESC tuşu ile çıkılır.

I İmlecin bulunduğu yerden önce text ekler. ESC tuşu ile çıkılır.

a İmleçten sonra ekleme. ESC ile çıkılır.

A Satır sonuna ekleme. ESC ile çıkılır.

o İmlenci o anki konumunun altına yeni bir satır açar. ESC ile çıkılır.

O İmlenci o anki konumunun üstüne yeni bir satır açar. ESC ile çıkılır.

ESC Text ekleme modunu kapatır.

Vi Editörü

u Son değişimi geri al.

U Satırdaki tüm değişimleri geri al.

dd Satır silme. (Silinenler yerel buffer'a atılır.). **3dd** yazınca **3** satır silinir.

D İmleçten sonraki satır içeriğini sil.

C İmleçten önceki satır içeriğini sil ve yeni text gir. **ESC** ile çıkılır.

dw Kelime silme

4dw 4 adet kelime silme

Vi Editörü

d- Bulunulan ve önceki satırı siler.

dfx imlecin bulunduğu yerden "x" harfini bulana kadar siler.

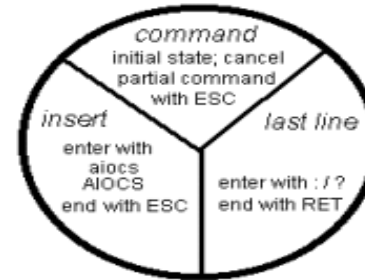
d'x İmlecin şu anda bulunduğu satırdan, “x” e kadar sil.

'ad'b “a” ile işaretlenmiş satırdan, “b” ile işaretlenmiş satıra kadar sil.

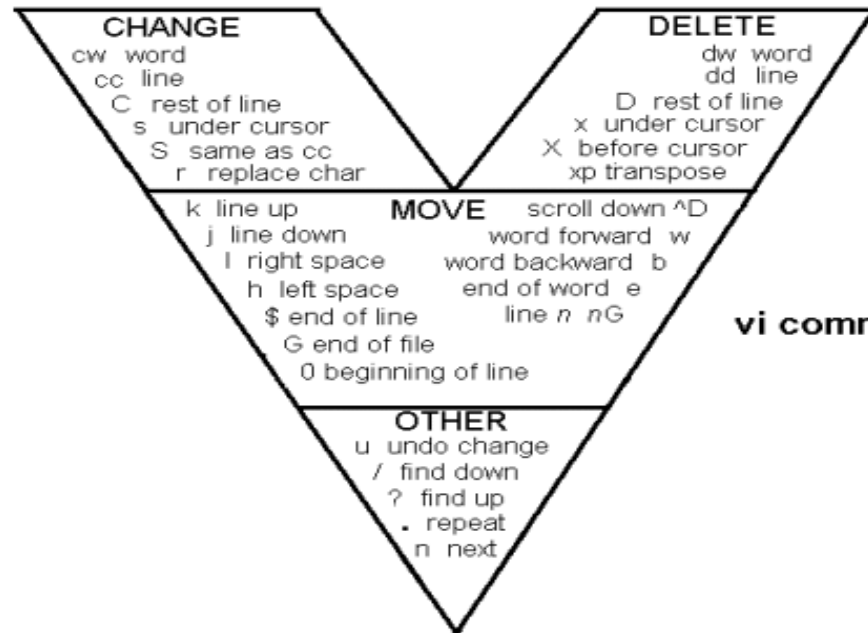

Vi Editörü

vi states

vi commands

INSERT

a after cursor	yank word yw
A at end of line	yank line yy
i before cursor	put p
I at beginning of line	
o open line below	
O open line above	

ex COMMANDS

: se nu	set numbers
: se nonu	no numbers
:r file	read in file
:! cmd	run cmd
:se wm=10	wrap words

SAVE/QUIT

:w	write buffer
:q	quit
:wq	write & quit
:ql	abandon buffer
ZZ	same as :wq
^Z	suspend vi

Vi Editörü

d/cat “cat” kelimesini bulana kadar, tara ve bulunca sil.

cw Kelime değiştir.

c) Cümle değiştir.

c\$ İmleçten satır sonuna kadar değiştir.

x İmlecin üzerinde olduğu karakteri sil.

X İmleçten önceki karakteri sil.

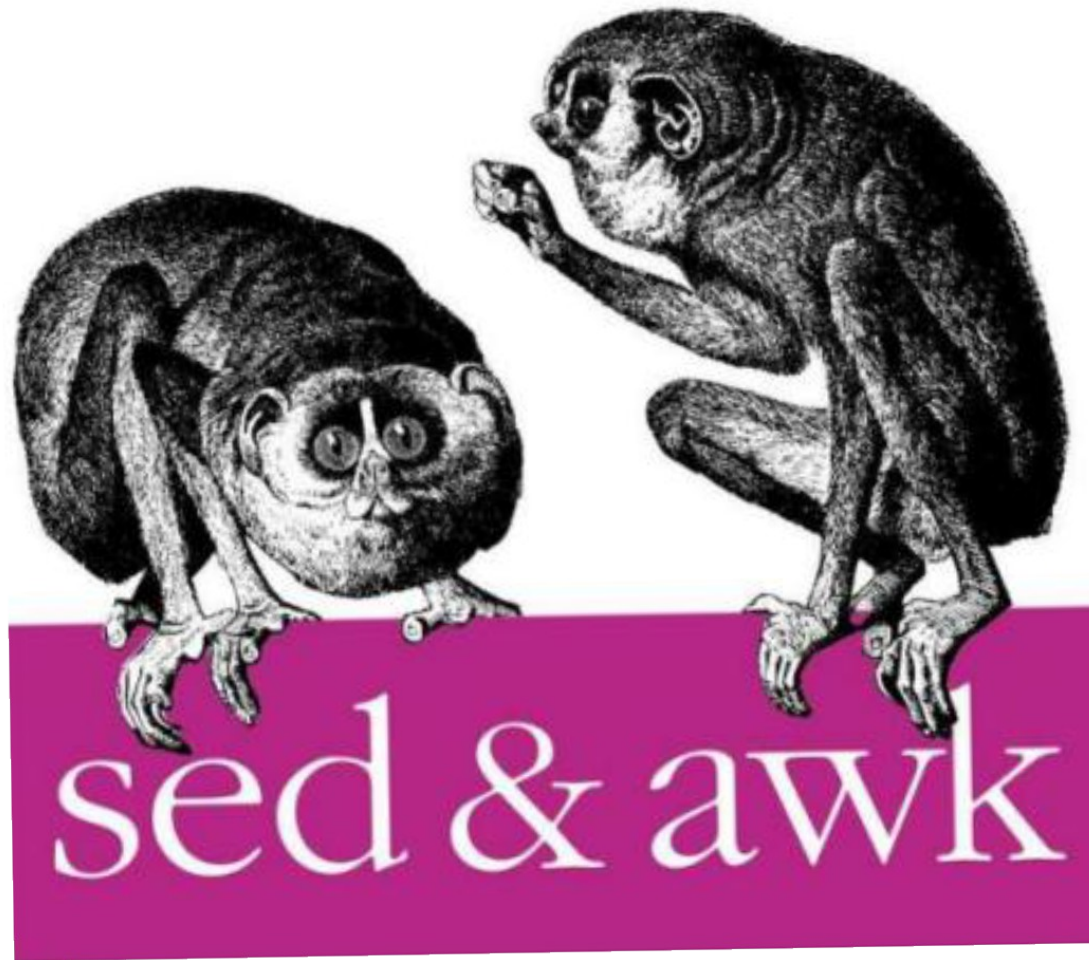
Vi Editörü

Y or yy Şuanki satırı buffer'a kopyala. (yanking)

p Bufferdan, şuan bulunan satıra, bufferdaki satırı yapıştır.

P Şuanki satırdan önceki satıra, bufferdaki kopyalanmış satırı yapıştır.

:)

Sed - Stream Editor For Filtering And Transforming Text

- **sed** → kelime değişimleri için kullanılan komuttur
- **s** → **switch (değiştir) parametresidir**
- **sed s/değiştirilecek/yerinegetirilecek/ → sed s/ dedikten sonradeğiştirilmek**
istenen kelime vb. /yerine getirilecek kelime vb. Yazılır ve değişim gerçekleşir

#sed Komutu

diyalektikt@m:~\$ cat dosya

benim adım x

x benim adımdır

x is my name

diyalektik@m:~\$ sed s/x/mehmet/ dosya

benim adım mehmet

mehmet benim adımdır

mehmet is my name

- **sed s/değiştirilecek/yerinegetirilecek/ >>dosya.txt** → yapılan işlemi dosya.txt metin dosyasına kaydeder

#sed Komutu

- **sed s/değiştirilecek/yerinegetirilecek/ -i dosya.txt →**
yapılan işlemi dosya.txt metin dosyasına kaydeder
- **sed s/değiştirilecek/yerinegetirilecek/g -i dosya.txt → g**
parametresi de kullanılırsa değiştirilecek harf vb. Bulunan tüm satırları değiştirir

#sed Komutu

diyalektik@m:~/\$ cat dosya5.txt

benim adım hmet

benim adım mehhmet

benim adım meehmet

benim adım meeeehmet

diyalektik@m:~\$ sed s/[a-z]*hmet/diyalektik/g dosya5.txt

benim adım mehmet

benim adım mehmet

benim adım mehmet

benim adım mehmet

s/ den sonra [] köşeli parantez kullanmak için iki harf gerekir. [me] gibi...

#sed Komutu

- **sed /satırsayısı s/değiştirilecek/yerinegetirilecek/ → ,**
değiştirilmek istenen satır girilir ve işlem gerçekleştirilir
- **nano -c dosyaadı** → girilen dosyaadının içindeki metinlerin satır sayısını metin editörü içinde öğrenmemizi sağlar
nano içerisinde **alt + g** ile hangi satıra gitmek istenirse gidilebilir

#sed Komutu

- **sed -e s/x/y/g -e s/z/t/g dosyaadı** → girilen dosya içindeki metinde;

x ler y olarak, z ler de t olarak değiştirilir

diyalektik@m:~\$ cat dosya

benim adım x

x benim adım

x is my name

diyalektik@m:~\$ sed -e s/x/555/g -e s/benim/senin/g

senin adın 555

555 senin adın

555 is my name

awk → bir metin içerisinde satırlara değişken atayabilmemizi sağlar

- **diyalektik@m:~\$ awk '{ print \$1 }' liste** → sadece birinci satırı gösterir

mehmet

serra

okan

- **diyalektik@m:~\$ awk '{ print \$1" test txt "\$2}' liste** → 1. ve 3. satır arasına girilen metin yazılır

mehmet test txt kılıç

serra test txt salim

okan test txt aydar

#awk Komutu

- **diyalektik@m:~\$ cat liste**

sayın mehmet kılıç

sayın serra salim

sayın okan aydar

- **diyalektik@m:~\$ awk '/sayın/{print \$2"-"\$3}' liste** → sayın kelimesi silinir;

2. ve 3. satırlar değişkene atanır. 2. ve 3. satırlar arasına – koyulur ve ekrana yazdırılır.

mehmet-kılıç

serra-salim

okan-aydar

#awk ile giriş bash :)

- `diyalektikt@m:~$ pwd | awk '{print "merhaba diyalektik, şu anda "$1" dizinindesin"}'`

merhaba diyalektik, şu anda /home/diyalektik/linux dizinindesin üstte bulunan komutu alias ile “neredeyim” komutuna dönüştürelim.

#awk ile giriş bash :)

- Öncelikle bir metin dosyası içerisine

`pwd | awk '{print "merhaba diyalektik,şu anda "$1" dizinindesin "'}`

yazalım. Sonra **`nano /home/username/.bashrc`**

içerisinde girelim ve alias'ların bulunduğu yere alias

`nerdeyim=' bash home/diyalektik/dosyaadı '`

#awk ile giriş bash :)

- **diyalektik@m:~/linux\$ nerdeyim**

merhaba diyalektik, şu anda /home/diyalektik/linux dizinindesin

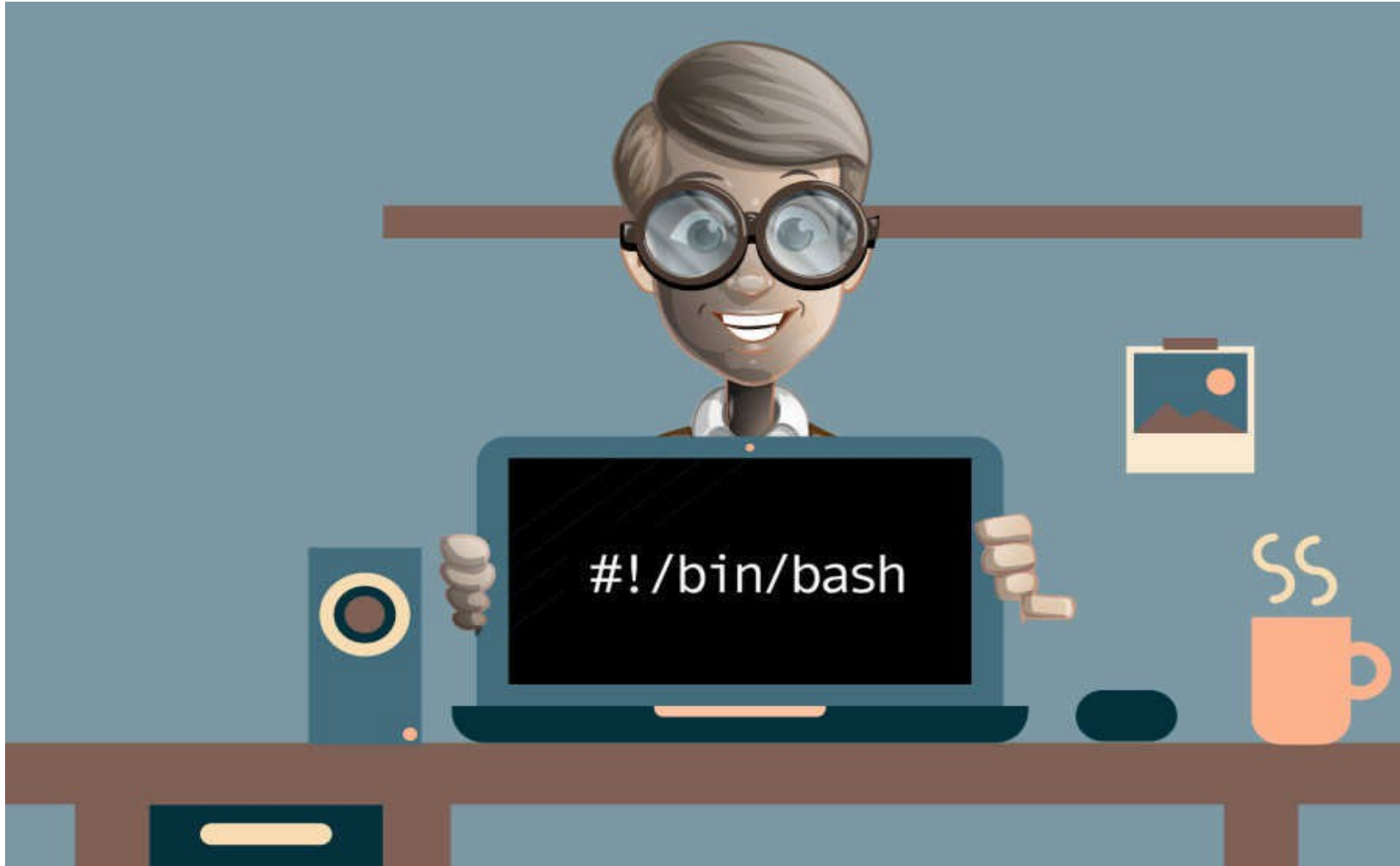
- **ya da Sonra nano /home/username/.bashrc içerisine**

alias neredeyim='pwd | awk \"{print \"şu anda \"\$1\" dizinindesindesin seni lanet
olası\"}\"\' yazabiliriz.

diyalektik@m:~\$ uyduruk="deneme metni, burası bolu"

diyalektik@m:~\$ echo \$uyduruk

deneme metni, burası bolu

#test.sh:)

- **nano test.sh dosyası oluşturup içine;**

```
echo bir sayı giriniz
```

```
read sayi
```

```
echo girilen sayi $sayi
```

```
diyalektik@m:~$ bash test.sh
```

```
bir sayı giriniz
```

```
456
```

```
girilen sayi 456
```

#test.sh:)

echo bulunulan dizin

read sayi

echo dizinde bulunanlar \$sayi

- **diyalektik@m:~/linux\$ bash test.sh**

bulunulan dizin

*

dizinde bulunanlar crontab dosya dosya5.txt.save liste test.sh

- **diyalektik@m:~/linux\$ let "carpim=2*7"**

- **diyalektik@m:~/linux\$ echo \$carpim**

#carpim.sh

- **nano ile carpim.sh dosyası içerisine aşağıdaki kodları yazıyoruz;**

echo çarpımak istediğiniz iki sayıyı sırası ile giriniz

```
read sayi1
```

```
read sayi2
```

```
let carpim=sayi1*sayi2
```

```
echo $sayi1 ile $sayi2 nin çarpımı= $carpim
```

diyalektik@m:~/linux\$ bash carpim.sh

çarpımak istediğiniz iki sayıyı sırası ile giriniz

5

6

5 ile 6 nin çarpımı= 30

#carpim.sh the end:)

```
#!/bin/bash
```

```
echo 2 sayı ile çarpım işlemi ekranına hoşgeldiniz
```

```
echo ilk sayiyi giriniz
```

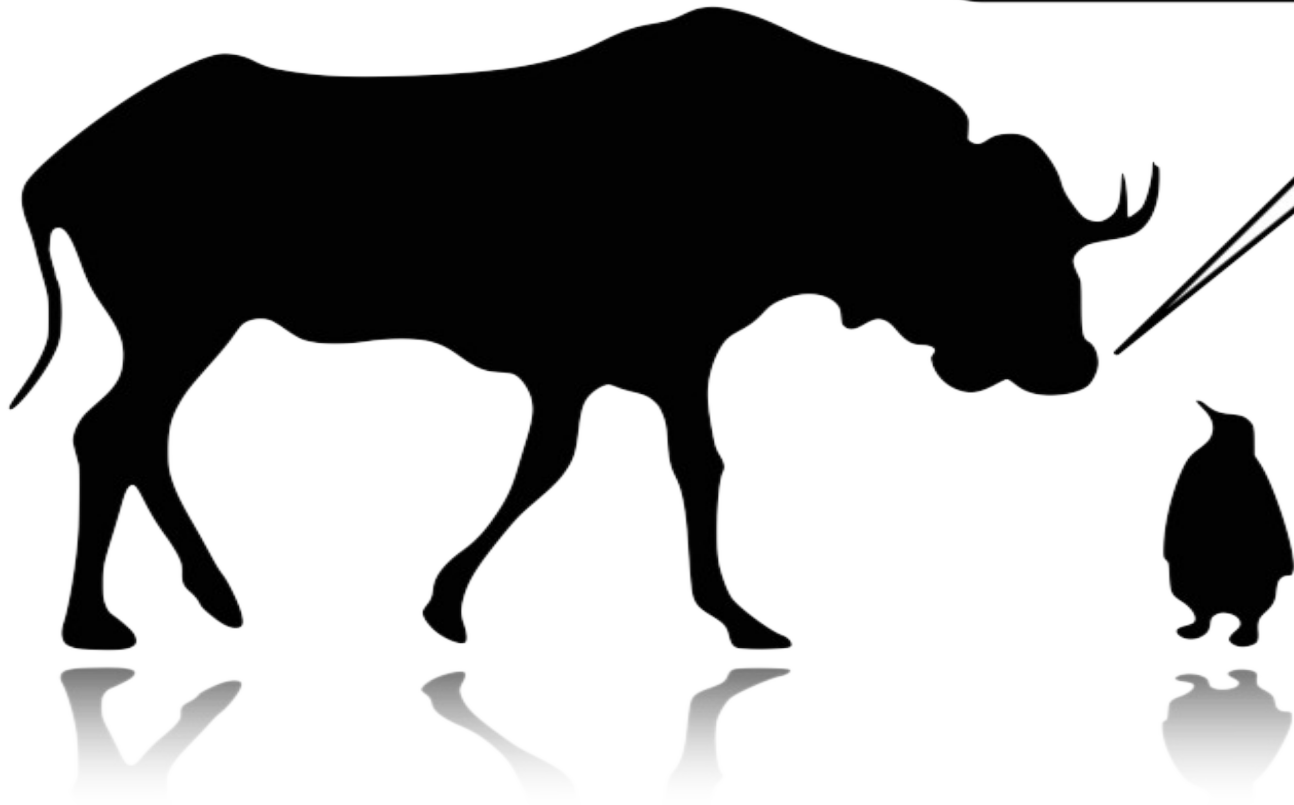
```
read num1
```

```
echo ikinci sayiyi giriniz
```

```
read num2
```

```
echo "$num1 * $num2" | bc -l
```

Wisdom will give you morals
Knowledge will give you truth
Truth will give you freedom
Free knowledge will give you wisdom

Arşivleme – Sıkıştırma Komutları

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **tar** → arşivleme işlemi için kullanılır. Herhangi bir boyut değişikliği olmaz
- **zip yeniad.zip sıkıştırılacakdosyanınadı** → sıkıştırıldıktan sonraki ismi .zip olarak girildikten sonra sıkıştırılacak dosyanın yolu belirtilir. Eğer aynı dizin içindeyse yol belirtmeye gerek yoktur.

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **zip yeniad.zip *.txt** → sonu .txt ile biten dosyaları girilen **yeniad.zip** dosyasına sıkıştırır
- **zip -r yenedizinadı.zip dizinadı** → belirtilen dizini belirtilen **yenedizinadı.zip** olarak sıkıştırır
- **unzip ziplenendosyaadı.zip zipiçindekidosya** → unzip ten sonra bir zip dosyası adı ve içindeki bir dosya adı girilirse, sadece girilen dosya zipten çıkarılır

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **tar operasyon opsiyon**

c → creat(oluşturma)

x → extract (ayırma)

t → rapor

v → verbose (ayrıntılı)

f → file (dosya)

z → zip(sıkıştırma)

tar xvf dosyaadi.tar → arşivlenen dosya çıkarılır

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **tar czvf dosyaadı.tar.gz** içindeki **ziplenecek** dosyalar → **ziplenecek** dosyaları girilen **dosyaadı.tar.gz** olarak sıkıştırır
- **tar tzvf dosyaadı.tar.gz** içindeki **ziplenmiş** dosyalar → **dosyaadı.tar.gz** içerisindeki dosyaları gösterir
- **tar xzvf dosyaadı.tar.gz** **ziplenmiş** dosyalar → sıkıştırılmış dosyaları çıkartır
- **tar rvf dosyaadı.tar** **belirli bir dosya** → belirtilen belirli bir dosyayı **dosyaadı.tar** içerisine arşivler

#Arşivleme – Sıkıştırma

sıkıştırma

gzip dosyaadı

bzip2

çıkartma

gzip-d dosyaadı ya da gunzip dosyaadı

bunzip2 dosyaadı

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **w parametresi** → paket deposundan gelen rar dosyası gerçekmi değilmi kontrol etmemizi sağlar
- **tar tvfw dosyaadı.tar** → girilen dosyanın tar doysası olup olmadığını kontrol etmemizi sağlar
- **tar cfvj dosyaadı.tar.bz2 dosyalar** → girilen dosyaları bzip2 (.bz2) formatında sıkıştırmamızı sağlar

#Arşivleme – Sıkıştırma

- **zip -er dosyaadı.zip ziplenecakedosyalar** → girilen dosyaları sıkıştırır ve bu sıkıştırma dosyası için parola belirlememizi ister

diyalektik@m:~\$ zip -er dosya.zip d1 d2

Enter password:

- **zip -P girilecekparola dosyaadı.zip ziplenecakedosyalar** → belirlenen dosyaları sıkıştırmamı sağlar. Burada girilecek parola açık olarak görünür.

diyalektik@m:~\$ zip -P XDG123 dosya.zip d1 d2 d3 d4

unzip dosyaadı.zip → zip parolasını kaldırmamızı sağlar

Process Yönetimi – Devamı Gelecek:)

Haftanın Videosu:)

Richard Stallman - Özgür Yazılım

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=_St4bC9fcfA

:)

<https://www.youtube.com/watch?v=7t96m2ynKw0>